

การวางแผนสร้างสรรค์งานออกแบบตกแต่งภายในอย่างมีคุณภาพ

Planning for quality interior design creations

ขัตติพงษ์ ดวงสำราญ

Khattipong Duangsamran

มหาวิทยาลัยศิลปากร

Silpakorn University, Thailand

Email: duangsamran_k@silpakorn.edu

Received March 7, 2021; Revised November 15, 2021; Accepted March 19, 2021

บทคัดย่อ

การออกแบบตกแต่งภายใน ที่นำไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพได้นั้นจะต้องมีการวางแผนให้เกิดความสำเร็จด้วยปัจจัยแห่งความคิดสร้างสรรค์ ในทุกมิติของผลงานนั้น ๆ สร้างความประทับใจให้แก่ผู้ลงทุนหรือผู้พบเห็น จึงจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการและมีหลักการออกแบบตกแต่งภายในอย่างครบถ้วน ทุกองค์ประกอบ ทุกบริบท รอบทิศ คือ ประโยชน์ใช้สอย ความงามของรูปแบบ การจัดวาง และ จิตวิทยาในงานออกแบบตกแต่งภายใน การประกอบวิชาชีพนักออกแบบตกแต่งภายในนั้น ต้องตอบสนองกับความต้องการใหม่ ๆ ของสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของนักออกแบบตกแต่งภายในรุ่นใหม่ เพื่อสร้างสรรค์งานที่ดีมีคุณภาพและเป็นระบบ โดยนำวงจรคุณภาพ PDCA มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนผลิตผลงานได้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการออกแบบตกแต่งภายในให้มีประสิทธิภาพและผ่านมาตรฐานที่สาขาอาชีพตั้งไว้

คำสำคัญ: การวางแผน; สร้างสรรค์; การออกแบบตกแต่งภายใน; คุณภาพ

Abstract

Interior design that leads to quality work. It has to be planned for success with creative factors in all dimensions of that work. It makes an impression on investors or witnesses. Therefore, need to understand the process and having principles of interior design in its entirety, every element, every context around the direction is useful. The beauty of form and layout and psychology of interior design. The professional practice in interior designer must meet the new needs of society and the context changed and must develop themselves to be qualified personnel

of young interior designers to create good quality work and systematic. By applying the PDCA quality cycle applied in planning to produce works creatively and with quality. Which is the Important basis for efficient interior design and passed the standards set by the professional field.

Keywords: Planning; Creative; Interior design; Quality

บทนำ

การเริ่มต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบผลวงการสถาปัตยกรรมและออกแบบภายในของทั่วโลก แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี ที่หมุนไปเร็วยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ ๆ ในวงการวิชาชีพ (Prasertsuk, 2015) ปรับเปลี่ยนจากเดิมในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่เน้นออกแบบทักษะในเรื่องความงาม ซึ่งเคยเป็นคุณสมบัติหลักของนักตกแต่งภายในในอดีต หรือการคำนึงถึงบริบทสภาพแวดล้อม ประโยชน์ใช้สอย การเข้าใจสถาปัตยกรรม โครงสร้าง และงานระบบที่มีความสำคัญด้วยเช่นกัน ซึ่งดูเหมือนจะไม่เพียงพอสำหรับนักออกแบบภายในสำหรับยุคปัจจุบันในการประกอบวิชาชีพ ที่ต้องตอบสนองกับความต้องการใหม่ๆของสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป (สิริพร กอบนิธิกุลวงศ์, 2560) ในขณะที่ทักษะการใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการออกแบบเริ่มมีบทบาทชัดเจนยิ่งขึ้น (Nelson, 2010) เมื่อเป็นเช่นนี้มัณฑนากรหรือนักออกแบบตกแต่งภายใน ต้องตอบรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในวงการวิชาชีพของตนให้ได้

มัณฑนากรหรือนักออกแบบตกแต่งภายใน

นิยามอาชีพของมัณฑนากร คือ การออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่ต่าง ๆ รวมไปถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในอาคาร โดยมีการนำความรู้และความคิดในด้านศิลปะ การออกแบบ การผลิต และการตลาดมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อทำการก่อสร้างให้สำเร็จสมบูรณ์ ซึ่งมัณฑนากรหรือนักออกแบบตกแต่งภายใน จะต้องดำเนินงานโดยการกำหนดรายละเอียดของส่วนประกอบ จัดวางแผนผังของแบบ รวมทั้งควบคุมดูแลการทำงานของช่างตกแต่งภายใน ตัวอย่างเช่น ออกแบบตกแต่งพื้นที่ภายใน บ้านพักอาศัย อาคาร พื้นที่จัดแสดงสินค้าและนิทรรศการต่างๆ ทั้งของภาครัฐองค์กรเอกชน และภาครัฐ โดยปกติแล้วการทำงานของมัณฑนากร จะต้องปฏิบัติงานภายในรวมไปถึงภายนอกสำนักงาน ซึ่งในการดำเนินงานบางครั้ง อาจจำเป็นต้องนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นตัวช่วยสำหรับงานออกแบบตกแต่งภายในอาคารและสถานที่ ให้มีความสะดวกและง่ายดายมากยิ่งขึ้น

สถาปนิกกับมัณฑนากรเหมือนกันหรือไม่

สถาปนิก เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบการก่อสร้างทั้งภายนอกและภายในตัวอาคาร ที่จำเป็นต้องพิจารณาการออกแบบโดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมรวมทั้งรูปแบบของอาคาร ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับทิศทางของแดดลมฝน สภาพอากาศ และเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้งาน ตัวอย่างเช่น การออกแบบพื้นที่สัญจร พื้นที่โล่ง พื้นที่ใช้สอย หน้าต่าง ประตู หรือระยะยื่นของชายคา เป็นต้น ซึ่งถึงแม้ว่าสถาปนิกจะไม่ได้มีหน้าที่ในการออกแบบวางผังเฟอร์นิเจอร์สำหรับการตกแต่งภายในโดยตรง แต่หลักการจัดวางเฟอร์นิเจอร์พื้นฐานก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรเรียนรู้ไว้เพื่อที่จะสามารถทำการวางตำแหน่งของปลั๊กและสวิตช์ไฟต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กับเฟอร์นิเจอร์และการใช้งานของผู้ใช้อาศัยได้

ส่วนมัณฑนากร เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบตกแต่งภายในตัวอาคารต่อจากสถาปนิก โดยจะต้องทำการออกแบบและวางผังสำหรับการจัดวางเฟอร์นิเจอร์ภายในห้อง การเลือกใช้สี การตกแต่งผนัง การเลือกใช้วัสดุปิดผนัง รวมไปถึงการตกแต่งห้องด้วยวัสดุต่าง ๆ ให้มีความสวยงาม ได้แก่ การเลือกใช้พรม โคมไฟ ผ้าม่าน ตู้และเคาน์เตอร์ แต่สำหรับในบางกรณีอาจต้องทำการรื้อเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างภายในให้มีความเหมาะสมกับการติดตั้งเฟอร์นิเจอร์ ตัวอย่างเช่น การรื้อฝ้าเพื่อสร้างรูปแบบเล่นระดับ ทำไฟซ่อน หรือรื้อเพื่อสร้างห้องน้ำในรูปแบบใหม่ เป็นต้น การจ้างสถาปนิกให้ทำการออกแบบร่วมกับมัณฑนากรจึงเป็นวิธีที่สามารถลดปัญหา ช่วยให้งานก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ได้ง่ายดายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ดังนั้นย่อมแสดงให้เห็นว่ามัณฑนากรหรือนักออกแบบตกแต่งภายในที่มีคุณภาพต้องมีความรู้ในสาขาวิชาศิลปประยุกต์และการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างกว้างขวาง และเป็นระบบ ตระหนักในองค์ความรู้และทฤษฎีในสาขาวิชาการอื่นที่เกี่ยวข้อง รู้หลักและทฤษฎีที่สัมพันธ์กัน ได้แก่ พื้นฐานศิลปะและการออกแบบ มีความรู้ความเข้าใจในการสร้างแนวความคิด และกลวิธีในการสร้างสรรค์งานวาดเส้น จิตรกรรม ประติมากรรม ภาพพิมพ์ และองค์ประกอบศิลป์ ต้องมีความรู้ความเข้าใจในศิลปะและการออกแบบ ประวัติศาสตร์ศิลป์ สุนทรียศาสตร์ ทฤษฎีสี การเขียนแบบเพื่อการผลิต หลักการออกแบบกราฟิก การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปช่วยในการสร้างสรรค์ รวมถึงการมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบ และจะขาดไม่ได้ก็คือ การมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการ วิเคราะห์โจทย์งานออกแบบและวิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ เทคโนโลยีเพื่อการออกแบบได้อย่างเหมาะสมลงตัว และต้องมีความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ การตลาด การประกอบธุรกิจ การจัดการงานออกแบบเชิงพาณิชย์ เพื่อให้กระบวนการทำงานของตน ประสบผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

กระบวนการออกแบบตกแต่งภายใน

การออกแบบตกแต่งภายใน คือ การสร้างสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ให้เกิดความสะดวกสบายในด้านประโยชน์ใช้สอยและความงามใน รูปแบบ โดยอาศัยเหตุผลทางพฤติกรรมและข้อมูลต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นหลัก โดยมีหลักการออกแบบ ตกแต่งภายใน คือ ประโยชน์ใช้สอย ความงามของรูปแบบ การจัดวาง และจิตวิทยาในงานออกแบบ ตกแต่งภายใน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประโยชน์ใช้สอยในงานออกแบบตกแต่งภายใน คือ ความเหมาะสมกับการใช้งานอย่างมี ประสิทธิภาพและสะดวกสบาย เช่น การออกแบบเก้าอี้ตัวหนึ่ง อาจดูรูปแบบและสีสวย สวย น่านั่ง น่า ใช้สอย แต่เมื่อลองนั่งแล้วปรากฏว่ามีอาการเจ็บหลัง การทรงตัวไม่ดี ถ้านั่งไม่ระวังอาจพลิกหงายหลัง ได้ แสดงว่าการวางแผนออกแบบเก้าอี้ตัวนี้ล้มเหลวไม่ประสบความสำเร็จ เสียทั้งเงินทุน เสียค่าแรงงาน กำลังสติปัญญาและเสียเวลา มีผลกระทบต่องิตใจด้วย

ความงามของรูปแบบของงานออกแบบตกแต่งภายในเป็นองค์ประกอบที่สร้างความพึงพอใจ ให้แก่ผู้ใช้ ทั้งในด้านความงาม ความทันสมัย ความมีรสนิยมและกลมกลืนกับบรรยากาศ

การจัดวาง การวางตำแหน่งเครื่องเรือนเครื่องใช้ตามหน้าที่ของการใช้สอย ภายในห้องเพื่อให้ เกิดความงาม ความเป็นระเบียบ เกิดมิติ ช่องว่างและความกลมกลืน

จิตวิทยาในงานออกแบบตกแต่งภายใน ผู้ออกแบบควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อม สังคมเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา รสนิยมและความต้องการพื้นฐานของผู้ใช้งาน เพื่อให้งานออกแบบตกแต่งภายในเกิด ประโยชน์สูงสุด

ปัจจัยทั้ง 4 ประการ นี้จะต้องอาศัยเหตุผลทางพฤติกรรมและข้อมูลต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นหลัก เนื่องด้วยการออกแบบทั้งหลายทั้งมวล เพื่อมุ่งไปสู่ความพึงพอใจ และความสะดวกสบายของมนุษย์ นั่นเอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การออกแบบตกแต่งภายในจะไม่มีแบบที่ตายตัว แต่จะมีได้หลากหลาย ใน พื้นที่เดียวกันสามารถที่จะนำรูปแบบการตกแต่งภายในได้อย่างน้อย 4 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ รูปแบบ ตกแต่งภายในรูปแบบดั้งเดิม รูปแบบการตกแต่งภายในสมัยใหม่ รูปแบบตกแต่งภายในร่วมสมัย และ รูปแบบตกแต่งภายในตามท้องถิ่น ความแตกต่างรูปแบบที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นด้วย ความพึงพอใจของผู้ใช้ รสนิยม และรูปแบบการใช้ ชีวิตที่แตกต่างกันนั่นเอง (จง บุญประชา, 2557)

อย่างไรก็ตาม กระบวนการออกแบบตกแต่งภายในได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนตาม บทบาทของวิชาชีพออกแบบภายใน จากในอดีตที่กระบวนการตกแต่งภายในมุ่งเน้นในเรื่องของความ งามไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสาขาอื่นมากนัก มาเป็นกระบวนการออกแบบภายในที่มีระบบเป็นแบบ แผน เพื่อก่อให้เกิดผลงานที่ไม่เพียงแต่ตอบโจทย์ความงาม แต่ยังต้องตอบสนองการใช้งาน ความ แข็งแรงทางโครงสร้างและความต้องการต่าง ๆ ของสังคม อีกทั้งยังต้องร่วมงานกับผู้เชี่ยวชาญจาก สาขาอื่นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีบทบาทกับ

วิชาชีพออกแบบภายในมาตั้งแต่ยุคสมัยใหม่นิยม ดังนั้นการออกแบบตกแต่งภายในปัจจุบันนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญมาจากระบบการออกแบบสถาปัตยกรรม

กระบวนการออกแบบภายในมีรายละเอียดของขั้นตอนการทำงานที่แตกต่างกัน ดังระเบียบคณะกรรมการสถาปนิกว่าด้วยขอบเขตและขั้นตอนงานบริการวิชาชีพสถาปัตย์กรรมภายในและมัณฑศิลป์ (Architect Council of Thailand, 2012) ประกอบไปด้วย 6 ส่วนงาน ได้แก่ (1) งานศึกษาโครงการ (2) งานออกแบบ (3) งานบริหารโครงการและอำนวยการ (4) งานตรวจสอบ (5) งานให้คำปรึกษา และ (6) งานบริการเสริม โดยส่วนงานที่ขอบเขตเนื้อหาของบทความนี้ครอบคลุม คือ ส่วนงานออกแบบ ซึ่งมีกระบวนการทำงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. งานบริการช่วงก่อนการออกแบบ เพื่อสร้างความเข้าใจและความเข้าใจ และการบริหารจัดการ

2. งานบริการช่วงออกแบบ ได้แก่ (1) ส่วนการออกแบบเบื้องต้น (2) ส่วนการออกแบบจริง (3) การบริการคัดเลือกผู้รับเหมา ก่อสร้างหรือผู้ตกแต่งภายในสถานที่ นักออกแบบภายในจะให้คำปรึกษากับเจ้าของโครงการ เพื่อการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีความเหมาะสม และ (4) การบริการช่วงการก่อสร้างหรือตกแต่งภายในสถานที่

จากที่กล่าวมาเบื้องต้นในประเด็นดังกล่าวถือได้ว่าเป็นหลักสำคัญ เพราะในยุคปัจจุบันหรือในอนาคตเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนที่หลากหลายอาชีพ แต่รสนิยมและความต้องการยังมีความแตกต่างกันเห็นได้ชัด ถึงแม้ว่าในบางครั้งยังต้องทำงานในสถานที่ซึ่งมีการตกแต่งที่มีความสมัยใหม่ สะดวกสบาย แต่เมื่อต้องการพักผ่อนกลับเลือกพักผ่อนยังสถานที่ซึ่งภายในตกแต่งด้วยรูปแบบดั้งเดิมที่เป็นธรรมชาติ ผู้ที่เป็นนักออกแบบตกแต่งภายในรุ่นใหม่จึงต้องมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับยุคสมัย การออกแบบให้ได้ผลลัพธ์ของงานที่ดี มีเอกลักษณ์นั้นย่อมต้องใช้กระบวนการของการระดมความคิด การหาข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ ซึ่งจะถูกนำเสนอผ่านรูปแบบที่เหมาะสมกับตัวงานนั้น ๆ จึงจะทำให้ได้ผลลัพธ์ของงานออกแบบที่น่าพอใจ

คุณสมบัติของนักออกแบบตกแต่งภายในรุ่นใหม่

คุณสมบัติ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและผ่านมาตรฐานที่สาขาอาชีพตั้งไว้ (Sims & Koszalka, 2008) ขณะที่ White (1973) ให้คำนิยามที่สอดคล้องกันว่าคุณสมบัติ คือความสามารถ ทักษะ และบุคลิกลักษณะนิสัยต่าง ๆ ของแต่ละบุคคลในการควบคุมสถานการณ์ในการประกอบอาชีพ และคุณสมบัติเป็นรากฐานสำคัญ สู่ความเชี่ยวชาญและการเติบโตทางหน้าที่การงานนั้น ๆ สำหรับวิชาชีพการออกแบบภายใน สมาคมนักวิชาชีพออกแบบภายในของสหรัฐอเมริกา หรือ American Society of Interior Designer (ASID) ได้ชี้แจงคุณสมบัติที่จำเป็นของนักออกแบบภายใน คือความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ สุนทรียะทางศิลปะ ระเบียบวินัยและความเข้าใจในเรื่องธุรกิจ

ปัจจุบันนักออกแบบตกแต่งภายในรุ่นใหม่ยังต้องมีคุณวุฒิการศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาการตกแต่งภายใน อย่างน้อยในระดับปริญญาตรี มีความคิดสร้างสรรค์ มีความเป็นเอกลักษณ์มีความรอบคอบในการทำงาน รวมทั้งมีความสามารถในการนำวัสดุต่าง ๆ ภายในประเทศมาประยุกต์ใช้กับงานออกแบบได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมีทักษะในการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างสรรค์งานออกแบบ มีระเบียบวินัยในตนเอง ตรงต่อเวลา และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการบริการทางธุรกิจ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นทำงานเป็นทีมได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน มีวิสัยทัศน์และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาความสามารถและความรู้ของตนเอง ต้องรู้และศึกษาแหล่งข้อมูลสำหรับการซื้อวัสดุและวัสดุติดต่าง ๆ ที่สำคัญยังต้องมีความสามารถในการออกแบบตกแต่งภายในได้อย่างถูกต้องตามหลักการ และตรงตามความต้องการของลูกค้าทั้งในด้านความปลอดภัยและงบประมาณราคาที่เหมาะสม

ทำไมนักออกแบบตกแต่งภายในจึงต้องมีความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดโดยโยงสัมพันธ์ได้ คนมีความคิดสร้างสรรค์ คือ คนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เช่น เมื่อเห็นคำว่าปากกา ก็นึกถึงกระดาษ ดินสอ ฯลฯ ยิ่งคิดได้มากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น (Wallach & Kogan, 2010) ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติ ที่จำเป็นของนักออกแบบภายใน เพราะเป็นกระบวนการรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมา เพื่อสร้างรูปแบบอย่างใหม่ ความคิดใหม่ ๆ หรือผลผลิตใหม่ ๆ (Torrance, 1972) เป็นความคิดที่หลากหลายทิศทางหลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล ลักษณะเช่นนี้ นำไปสู่การประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการคิดค้นพบวิธีแก้ไขปัญหาได้สำเร็จ (Guilford, 1967) สำหรับเรื่องคุณภาพของผลผลิตสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นมานั้น Tayler (1964) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของคนว่าไม่จำเป็นต้องเป็นขั้นสูงสุดยอดหรือการค้นคว้าประดิษฐ์ของใหม่ขึ้นมาเสมอไป แต่ผลของความคิดสร้างสรรค์อาจจะอยู่ในขั้นใดขั้นหนึ่งต่อไปนี้ คือ 1) การแสดงออกอย่างอิสระ ในขั้นนี้ไม่จำเป็นต้องอาศัยความคิดริเริ่มและทักษะขั้นสูงแต่อย่างใด เป็นเพียงกล้าแสดงออกอย่างอิสระ 2) ผลงานนั้นออกมาโดยที่งานนั้นอาศัยทักษะบางประการ แต่ไม่จำเป็นต้องเป็นสิ่งใหม่ 3) ขั้นสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่แสดงถึงความคิดใหม่ของบุคคลที่ไม่ได้ลอกเลียนมาจากใคร แม้ว่าจะงานนั้นจะมีคนอื่นคิดไว้แล้วก็ตาม 4) ขั้นประดิษฐ์อย่างสร้างสรรค์ เป็นขั้นที่สามารถคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นโดยไม่ซ้ำแบบใคร 5) เป็นขั้นในการพัฒนาผลงานในขั้นที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และ 6) เป็นขั้นความคิดสร้างสรรค์สูงสุด สามารถคิดสิ่งใหม่ที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้

โดยทั่วไปนั้นเมื่อก้าวถึงความคิดสร้างสรรค์มักเข้าใจและมุ่งเน้นไปที่ความคิดริเริ่ม ซึ่งแท้จริงแล้วความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยลักษณะความคิดอื่น ๆ ด้วย มิใช่เพียงแต่ความคิดริเริ่มเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม ความคิดริเริ่มเป็นลักษณะสำคัญทำให้เกิดการเริ่มต้นขึ้น แต่ความสำเร็จของการสร้างสรรค์ก็จำเป็นต้องอาศัยความคิดอื่น ๆ ประกอบด้วย

จากทฤษฎีโครงสร้างสติปัญญาของ Guilford (1967) ได้อธิบายว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดอเนกนัย หรือการคิดแบบกระจาย (Divergent Thinking) ซึ่งประกอบด้วย

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) มีลักษณะแปลกใหม่แตกต่างจากของเดิม / คิดดัดแปลงประยุกต์เป็นความคิดใหม่ สำหรับนักออกแบบภายในนั้น ความคิดริเริ่มจึงเป็นความคิดที่น่าตื่นเต้นหรือที่เขาเรียกกันว่า “Adventurous Thinking” ซึ่งเป็นความคิดแตกออกไปจากความคิดเก่าหรือความคิดเดิม และนำไปสู่ความคิดใหม่ โดยอาศัยความไม่มีอคติ หรือไม่ปิดบังและสกัดกั้นความคิด แต่ยอมเปิดรับความคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะนำไปสู่ความคิดที่ไม่ซ้ำกับที่เกิดขึ้นมาก่อนแล้ว จึงเป็นความคิดที่อยู่ในลักษณะที่แปลกแหวกแนวออกจากความคิดปกติ สร้างให้เกิดสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการพัฒนาที่แปลกใหม่ที่มีประโยชน์และสร้างสรรค์

2. ความคิดคล่องตัว (Fluency) ประกอบด้วย 1) ด้านถ้อยคำ (Word Fluency) หลากหลาย ใช้ประโยชน์ได้และไม่ซ้ำแบบผู้อื่น 2) ด้านความสัมพันธ์ (Associational Fluency) จากสิ่งที่คิดริเริ่มออกมาได้อย่างเหมาะสม 3) ด้านการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความคิดที่สามารถนำเอาความคิดริเริ่มนั้นมาแสดงออกให้เห็นเป็นรูปภาพได้อย่างรวดเร็ว และ 4) ความคิดคล่องด้านความคิด (Ideational Fluency) เป็นการสร้างความคิดให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คิดได้ทันที ที่ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความคิดยืดหยุ่นหรือความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) มีความเป็นอิสระคิดได้หลาย ๆ อย่าง ประเภทหรือแบบของการคิดในรูปแบบนี้ สำหรับนักออกแบบภายในนั้นเป็นความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายทางอย่างอิสระ ตัวอย่างของคนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้ เช่น การออกแบบเก้าอี้ จะคิดได้ว่าเก้าอี้ที่คิดขึ้นมานั้น มีอะไรบ้าง สามารถจัดกลุ่มได้หลายทิศทางหรือหลายด้าน เช่น ประโยชน์ด้านใด เพื่ออะไร งบประมาณ ราคา รูปแบบ ความเหมาะสมกับบริเวณที่ตั้ง ฯลฯ ในขณะที่คนที่ไม่มีความคิดสร้างสรรค์จะคิดได้เพียงทิศทางเดียว คือ สำหรับนั่ง เท่านั้น รวมทั้งความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) หมายถึง ความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลาย ๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหา ผู้ที่มีความยืดหยุ่นจะคิดดัดแปลงได้ไม่ซ้ำกัน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) มีความรอบคอบ มีความคิดสวยงาม ด้านคุณภาพ มีความประณีต ในความคิดสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน

แผนภูมิภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบที่สำคัญด้านความคิดสร้างสรรค์ของนักบริหาร หรือนักออกแบบตกแต่งภายใน

เหตุผลความจำเป็นอีกประการหนึ่งว่าทำไมนักบริหาร หรือนักออกแบบตกแต่งภายในต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คงเนื่องมาจากความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้เราแก้ปัญหาได้ลงตัวกับปัญหาก่อนให้เกิดวัฏกรรมที่ไม่หยุดยั้ง ช่วยให้เราได้สิ่งที่ดีกว่าแทนการจมอยู่กับสิ่งเดิม ๆ และเป็นองค์ประกอบสำคัญของความฉลาด ในการสร้างสรรค์ (creative intelligence) การวิเคราะห์ (analytical intelligence) และการปฏิบัติจริง (practical intelligence) ผู้ที่ต้องการเป็นนักออกแบบหากต้องการที่จะประสบความสำเร็จ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ ของวงการนักออกแบบภายใน จะขาดคุณสมบัติในเรื่องของการคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมและใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมไม่ได้ ซึ่งความคิดนั้นต้องเป็นสิ่งใหม่ (New, Original) ใช้การได้ (Workable) และมีความเหมาะสม (Appropriate) เป็นการคิดที่มีลักษณะเป็นกระบวนการ (Process) ต้องมีการกำหนดเป้าหมายการคิด การแสวงหาแนวคิดใหม่ การประเมินและคัดเลือกแนวคิดที่เหมาะสมกับบริบทของงานนั้น ๆ นอกจากความคิดสร้างสรรค์ แล้วยังมีคุณสมบัติที่สำคัญของนักออกแบบตกแต่งภายในที่จะขาดไปไม่ได้ นั่นก็คือการเป็นนักวางแผนในการทำงาน เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จในการออกแบบตกแต่งภายในที่มีคุณภาพ

วงจรคุณภาพกับการวางแผนสร้างสร้งงาน

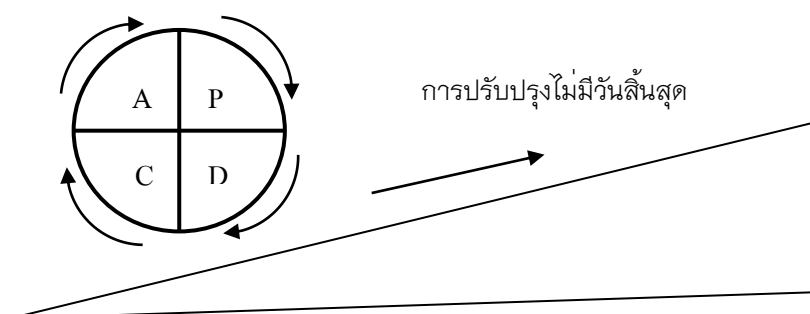
วงจรคุณภาพ โดย Deming ปรมาจารย์ทางด้านการบริหารคุณภาพ หลายคนจึงเรียกววงจรนี้ว่า “วงจร Deming” (วิระพล บดีรัฐ, 2543) โดยในเริ่มแรก Deming ได้เน้นถึงความสัมพันธ์ 4 ฝ่าย เพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพประสิทธิผลและความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ ได้แก่ ฝ่ายออกแบบ ฝ่ายผลิต ฝ่ายขาย และฝ่ายวิจัย ความสัมพันธ์ของทั้ง 4 ฝ่ายนั้น จะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อยกระดับคุณภาพตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา โดยถือว่าคุณภาพจะต้องมาก่อนสิ่งใดโดยขั้นตอนแต่ละขั้นตอนของวงจร PDCA มีดังนี้

1. วางแผน (Plan) หมายความว่ารวมถึง การกำหนดเป้าหมาย / วัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน วิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินงาน บรรลุเป้าหมาย ดังนั้น การวางแผนจำเป็นต้องกำหนดเป็นมาตรฐาน ของวิธีการทำงานหรือเกณฑ์มาตรฐานต่าง ๆ ไปพร้อมกันด้วยข้อกำหนดที่เป็นมาตรฐานนี้จะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะสามารถใช้เป็นกฎเกณฑ์ในการตรวจสอบได้ว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามมาตรฐานที่ได้ระบุไว้หรือไม่

2. ปฏิบัติ (Do) หมายถึง การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งก่อนที่จะปฏิบัติงานใด ๆ จำเป็นต้องที่ต้องศึกษาข้อมูลและเงื่อนไขต่าง ๆ ของสภาพงานที่เกี่ยวข้องเสียก่อน

3. ตรวจสอบ (Check) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อประเมินผลว่าได้มีการปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาเกิดขึ้นในระหว่างการทำงานหรือไม่ เนื่องจากในการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม มักจะเกิดปัญหาแทรกซ้อนตลอดเวลาที่ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผนงานอยู่เสมอ

4. ปรับปรุงแก้ไข (Act) เป็นกิจกรรมที่มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหลังจากการตรวจสอบแล้ว การปรับปรุงอาจเป็นการแก้ไขแบบเร่งด่วน เฉพาะหน้าหรือการค้นหาคำสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเดิมขึ้นมาอีก การปรับปรุงนี้อาจนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงาน ที่แตกต่างจากไปจากเดิม เมื่อมีการดำเนินงานตามวงจร PDCA ในรอบใหม่ ข้อมูลที่ได้รับจากการปรับปรุงจะช่วยให้การวางแผนมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

แผนภูมิที่ 2 วงล้อเดมมิง

ที่มา: Melnyk & Denzler (อ้างถึงใน เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2545)

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอด ยิ่งกว่านั้นต้องเข้าใจด้วยว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่มันทนทาน หรือนักออกแบบตกแต่งภายในจะรับผิดชอบด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพของงานตกแต่งภายในจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กรที่ทำงานร่วมกัน เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับองค์กรและคนทุกคน

ในการทำผลงานนั้นๆให้มีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผลที่มีมาตรฐาน สอดรับความพึงพอใจทั้งกับตัวผู้ออกแบบหรือตัวลูกค้าเอง

วงจร PDCA สามารถนำไปประยุกต์ใช้หลากหลาย ทั้งการบริหารองค์การ หรือในกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงการออกแบบตกแต่งภายในให้มีคุณภาพ แต่เมื่อพิจารณาถึงองค์ประกอบของวงจรคุณภาพ PDCA ที่มีความสอดคล้องของกันอย่างเป็นระบบ ได้พบว่า “การวางแผน” นั้นเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การวางแผนจะเป็นเรื่องที่ทำให้กิจกรรมอื่น ๆ ที่ตามมาสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะถ้าการวางแผนไม่เหมาะสมแล้วจะมีผลทำให้กิจกรรมอื่นไร้ประสิทธิผลตามไปด้วย แต่ถ้ามีการเริ่มต้นวางแผนที่ดีจะทำให้มีการแก้ไขน้อย และผลผลิตในการออกแบบจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นซึ่งมีขั้นตอนการต้องพิจารณาในประเด็นที่สำคัญ คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายและพันธกิจ (Mission) ให้ชัดเจน 2) คุณลักษณะที่ใช้ควบคุม ตลอดจนการพิจารณาถึงตัวแปรที่เกิดขึ้นให้ชัดเจน 3) กำหนดเป้าหมายที่สามารถบรรลุได้ 4) กำหนดวิธีการที่จะปฏิบัติเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด 5) กำหนดวิธีการตรวจสอบติดตามผล / ประเมินผลการปฏิบัติตามแผน และ 6) ระบุข้อจำกัดของทรัพยากรที่มีผลต่อแผน เช่น ทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน ระยะเวลา เครื่องมือ ฯลฯ

ดังนั้น ในการวางแผนสร้างสรรค์งานออกแบบตกแต่งภายในอย่างมีคุณภาพนั้น มีขั้นตอนการหรือนักออกแบบตกแต่งภายใน นอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการออกแบบตกแต่งภายในแล้วนั้น ต้องรู้จักประยุกต์ปรับกลวิธีจากที่ศึกษามาใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทและความต้องการของลูกค้า มีการวางแผนจัดการที่ผ่านกระบวนการคิดสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพ ต้องมีการกำหนดเป้าหมายในการคิดสร้างสรรค์ เพื่อใช้จินตนาการ ความคิดแปลกใหม่ให้ได้ความคิดหลากหลาย ที่จะนำไปใช้ในการสร้างสิ่งใหม่

บทสรุป

การออกแบบตกแต่งภายใน คือ การสร้างสภาพแวดล้อมภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับความ เป็นอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ ให้เกิดความสะดวกสบายในด้านประโยชน์ใช้สอยและความงามในรูปแบบ โดยอาศัยเหตุผลทางพฤติกรรมและข้อมูลต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นหลัก โดยมีหลักการออกแบบตกแต่งภายใน คือ ประโยชน์ใช้สอย ความงามของรูปแบบ การจัดวางและจิตวิทยาในงานออกแบบตกแต่งภายใน

อาชีพของมีขั้นตอนการ คือ การออกแบบตกแต่งภายในพื้นที่ต่าง ๆ รวมไปถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในอาคารโดยการนำความรู้และความคิดในด้านศิลปะ การออกแบบ การผลิต และการตลาดมาผสมผสานเข้าด้วยกันเพื่อทำการก่อสร้างให้สำเร็จสมบูรณ์ซึ่งมีขั้นตอนการจะต้องดำเนินงานโดยการกำหนดรายละเอียดของส่วนประกอบ จัดวางแผนผังของแบบ รวมทั้งควบคุมดูแล

การทำงานของช่างตกแต่งภายใน กระบวนการออกแบบภายในได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนตามบทบาทของวิชาชีพออกแบบภายใน

ดังนั้น ในยุคปัจจุบันการประกอบวิชาชีพนักออกแบบตกแต่งภายในนั้นต้องตอบสนองกับความต้องการใหม่ ๆ ของสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป นักออกแบบภายในจึงต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ เพื่อสร้างสรรค์งานที่ดีมีคุณภาพ ด้วยเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและผ่านมาตรฐานที่สาขาอาชีพตั้งไว้ ทำให้ต้องพัฒนาทั้งตนเองและพัฒนางานของตนไปพร้อม ๆ กันเป็นผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องตัว ความคิดยืดหยุ่นหรือความยืดหยุ่นในการคิด และความคิด ครอบงำทั้ง 4 ขั้นตอนของวงจร PDCA ที่ประกอบด้วย “การวางแผน” อย่างรอบคอบ เพื่อ “การปฏิบัติ” อย่างค่อยเป็นค่อยไป แล้วจึง “ตรวจสอบ” ผลที่เกิดขึ้น วิธีการปฏิบัติใดมีประสิทธิภาพที่สุดก็จะจัดให้เป็นมาตรฐาน หากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต้องมองหาวิธีการปฏิบัติใหม่หรือใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม มาประยุกต์ใช้ในการวางแผนสร้างสรรค์งานออกแบบตกแต่งภายในให้มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- จง บุญประชา. (2557). *การออกแบบตกแต่งภายใน*. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2545). *การปฏิรูประบบราชการ: ภายใต้กระแสการจัดการภาครัฐใหม่และข้อวิพากษ์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วีระพล บิตรีฐ. (2543). *PDCA วงจรสู่ความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ: ประชาชน.
- สิริพร กอบนิธิกุลวงศ์. (2560). มุมมองของนักวิชาชีพต่อคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่. *วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/ผังเมือง*, 14(2), 15–30.
- Architect Council of Thailand. (2012). *Curriculums and educational institutions certified by Architect Council of Thailand*. Retrieved January 10, 2016. from http://www.act.or.th/th/accredited_degree.
- Guilford, J.P. (1967). *The Nature of Human Intelligence*. New York: McGraw–Hill.
- Nelson, M. S. C. (2010). Creativity in a Season of Technological Change. In C. S. Martin & D. A. Guerin (Eds.), *The State of The Interior Design Profession* (pp. 187–193). New York: Fairchild Books.
- Prasertsuk, S. (2015). Architectural composition for utilities and spatial connection in modern Thai Architecture. *Journal of Architecture/Planning Research and Studies*, 12(1), 29–47.

Sims, R. C., & Koszalka, T. A. (2008). Competencies for the New-Age Instructional Designer.

Handbook of Research on Educational Communications and Technology, 3, 569–575.

Taylor, C. W. (1964). *Creativity: Progress and Potential*. New York: McGraw–Hill.

Torrance, E. P. (1971). *Creative Learning and Teaching*. New York: Mead and Company.

White, R. W. (1973). *Sense of Interpersonal Competence: Two Case Studies and Some Reflection on Origins*. (3rd ed.). Chicago: Dorsey Press.